

Súd:	Najvyšší súd SR
Spisová značka:	7MCdo/19/2014
Identifikačné číslo spisu:	6707204591
Dátum vydania rozhodnutia:	25.11.2015
Meno a priezvisko:	JUDr. Mária Šramková
Funkcia:	sudca
ECLI:	ECLI:SK:NSSR:2015:6707204591.1

UZNESENIE

Najvyšší súd Slovenskej republiky v právnej veci navrhovateľa Stavotherm KaK, s. r. o., so sídlom v Prahe, Rytířova č. 25/810, Česká republika, zastúpeného JUDr. Stanislavom Oravcom, advokátom, so sídlom v Prešove, Hlavná č. 19 proti odporcom 1/ Z. F., bytom Y., 2/ U. bytom Y. 3/ U. P., bytom Y. 4/ M. M., bytom K., 5/ maloletému E. V., narodenému XX. júla XXXX., bytom F., K., zastúpeného zákonným zástupcom M.H., bytom F., 6/ IO.i K., bytom F., o zaplatenie 6.126,91 Eur voči každému odporcovi, vedenej na Okresnom súde Zvolen pod sp. zn. 9 C 78/2007, o mimoriadnom dovolaní generálneho prokurátora Slovenskej republiky proti rozsudku Krajského súdu v Banskej Bystrici z 13. februára 2014 sp. zn. 16 Co 587/2013, takto

rozhodol:

Mimoriadne dovolanie o d m i e t a .

Odporcom 1/ až 6/ nepriznáva náhradu trov konania o mimoriadnom dovolaní.

Odôvodnenie

Okresný súd Zvolen rozsudkom z o 7. mája 2012 č. k. 9 C 78/2007 - 217 zamietol návrh navrhovateľa, ktorým sa navrhovateľ domáhal zaplatenia 1.844.354,- Sk pôvodne voči L. F., ktorý ako súdny exekútor v exekučnej veci vedenej pod sp. zn. EX 344/00, predmetnú sumu vymohol v rámci exekučného konania na podklade poverenia vydaného Okresným súdom Bratislava I zo 17. júla 2000 sp. zn. Er 1490/00 a túto následne neodovzdal oprávnenému (navrhovateľovi). Odporca 30. novembra 2007 zomrel, preto navrhovateľ svoj návrh zmenil vzhľadom na uznesenie Okresného súdu Zvolen, vydané v konaní o dedičstve po poručiťovi z 26. mája 2011 sp. zn. 9 D 37/2007, Dnot 177/2009 tak, že na strane odporcov označil dedičov poručiťľa a tých žiadal zaviazat' (každého zvlášť) na zaplatenie 6.126,91 Eur s príslušenstvom. Súd prvého stupňa zamietol návrh z dôvodu nedostatku pasívnej legitímácie odporcov 1/ až 6/. Mal za to, že dedičia po nebohom L. F. nezodpovedajú za činnosť JH. F. ako súdneho exekútora, nezodpovedajú za výkon jeho exekučnej činnosti, za ktorú zodpovedá štát podľa osobitného predpisu.

Krajský súd v Banskej Bystrici na odvolanie navrhovateľa rozsudkom z 13. februára 2014 sp. zn. 16 Co 587/2013 rozsudok súdu prvého stupňa podľa § 219 O. s. p. ako vecne správny potvrdil. V plnom

rozsahu sa stotožnil s odôvodnením napadnutého rozhodnutia a preto sa obmedzil len na skonštatovanie správnosti dôvodov napadnutého rozhodnutia. Na zdôraznenie správnosti rozhodnutia poukázala na to, že súd prvého stupňa vo svojej argumentácii obsiahnutej v odôvodnení napadnutého rozhodnutia je koherentný, rozhodnutia je konzistentné a jeho argumenty podporujú záver o nedostatku pasívnej legítimácie odporcov 1/ až 6/. Poukázal na to, že postavením súdneho exekútora ako verejného činiteľa a otázkou jeho zodpovednosti sa už zaoberal Ústavný súd Slovenskej republiky, ktorý v náleze sp. zn. PL US 49/03 uviedol, že právne postavenie exekútora je determinované tým, že vykonáva úlohy (orgánu) verejnej (štátnej) moci, a z tohto dôvodu sa na neho vzťahujú iné kritériá, než na právne postavenie subjektov, ktoré nevykonávajú verejnú (štátnu) moc (súdnu moc). Právne postavenie exekútora je ustanovené tak, že v rámci delby moci sa exekútor podieľa na plnení pozitívneho záväzku štátu v súvislosti s realizáciou základného práva na súdnu a inú právnu ochranu podľa článku 46 ods. 1 Ústavy. Toto postavenie exekútora potvrdzuje aj § 3 ods. 1 v spojení s § 4 ods. 1 písm. a/, bodom 3 zákona č. 514/2003 Z. z. o zodpovednosti za škodu spôsobenú pri výkone verejnej moci a o zmene niektorých zákonov.

Na podnet navrhovateľa podal generálny prokurátor Slovenskej republiky (ďalej len („generálny prokurátor“) mimoriadne dovolanie proti rozsudku Okresného súdu Zvolen zo 7. mája 2013 č. k. 9 C 78/2007 - 217 a rozsudku Krajského súdu v Banskej Bystrici z 13. februára 2014 č. k. 16 Co 587/2013 - 265. Žiadal uvedené rozsudky zrušiť a vec vrátiť na ďalšie konanie Okresnému súdu Zvolen. Obom súdom vytkol, že vec nesprávne právne posúdili (§ 243f ods. 1 písm. c/ O. s. p.) v otázke posúdenia zodpovednosti súdneho exekútora za uplatnenú škodu ak použili ustanovenia zákona č. 514/2003 Z. z. o zodpovednosti za škodu spôsobenú pri výkone verejnej moci a o zmene niektorých zákonov, hoci skutkovým a právnym okolnostiam danej právnej veci jeho aplikácia nezodpovedala, ako aj nesprávne vyhodnotili okamih vzniku škody spôsobenej nesprávnym úradným postupom, ktorá vznikla pred nadobudnutím účinnosti zákona č. 514/2003 Z. z., resp. okamih jej vzniku opomenuli vziať do úvahy.

Odporcovia vo svojich vyjadreniach zotrvali na svojich doterajších prednesoch a zdôraznili, že predmetom dedičstva po nebohom L.i F. neboli peňažné prostriedky, ktoré vymohol v rámci exekučných konaní. Ako súdny exekútor vykonával úkony štátneho orgánu.

uviedol, že súhlasí s rozsudkami nižších údov a poukázal na to, že za dobu päť a pol roka od účinnosti zákona odporca nepodnikol žiadne kroky podľa zákona - neponúklo náhradné pozemky a ani nezačalo s pozemkovými úpravami.

Najvyšší súd Slovenskej republiky (ďalej len „najvyšší súd“) ako súd rozhodujúci o mimoriadnom dovolaní (§ 10a ods. 3 O. s. p.) bez nariadenia dovolacieho pojednávania (§ 243i ods. 2 O. s. p. v spojení s § 243a ods. 1 O. s. p.) preskúmal napadnuté rozhodnutie v rozsahu podľa § 243i ods. 2 O. s. p. v spojení s § 242 ods. 1 O. s. p. a dospel k záveru, že mimoriadne dovolanie treba odmietnuť.

Podľa § 243e ods. 1 O. s. p. ak generálny prokurátor na základe podnetu účastníka konania, osoby dotknutej rozhodnutím súdu alebo osoby poškodenej rozhodnutím súdu zistí, že právoplatným rozhodnutím súdu bol porušený zákon (§ 243f O. s. p.), a ak to vyžaduje ochrana práv a zákonom chránených záujmov fyzických osôb, právnických osôb alebo štátu a túto ochranu nie je možné dosiahnuť inými právnymi prostriedkami, podá proti takémuto rozhodnutiu súdu mimoriadne dovolanie. Podľa § 243f ods. 1 O. s. p. mimoriadnym dovolaním možno napadnúť právoplatné rozhodnutie súdu za podmienok uvedených v § 243e, ak a/ v konaní došlo k vadám uvedeným v § 237, b/ konanie je postihnuté inou vadou, ktorá mala za následok nesprávne rozhodnutie vo veci, c/ rozhodnutie spočíva v nesprávnom právnom posúdení veci (§ 243f ods. 1 O. s. p.).

Z judikatúry Európskeho súdu pre ľudské práva (ďalej len „ESLP“) vyplýva, že systém opravných prostriedkov zakotvený v právnom poriadku zmluvnej strany Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „Dohovor“) musí byť v súlade s požiadavkami čl. 6 Dohovoru. ESLP v rámci svojej rozhodovacej praxe už viackrát konštatoval porušenie čl. 6 Dohovoru vtedy, keď k nariadeniu opätovného preskúmania veci došlo výlučne z dôvodu existencie odlišného právneho

posúdenia veci oproti právnomu názoru vnútroštátnych súdov, ktoré vec s konečnou platnosťou prerokovali a meritórne rozhodli (porovnaj Roseltrans proti Rusku z roku 2005). Opakovane tiež zdôraznil, že v záujme právnej istoty by právoplatné rozsudky mali vo všeobecnosti zostať nedotknuté a k ich zrušeniu by malo dochádzať iba pre účely nápravy zásadných väd [viď napríklad Abdullayev proti Rusku (rozsudok z roku 2010)], resp. závažných pochybení [viď Sutyazhnik proti Rusku (rozsudok z roku 2009)]. Za takú vadu alebo pochybenie však nemožno v žiadnom prípade považovať to, že na predmet konania existujú dva odlišné právne názory.

Zároveň EŠLP opakovane dospel - na základe sčasti odlišných úvah aj k názoru, že k porušeniu čl. 6 Dohovoru dochádza tiež vtedy, ak je právoplatné a záväzné rozhodnutie súdu zrušené v rámci mimoriadneho prieskumu, ktorý presadil taký subjekt odlišný od účastníkov konania, len na úvahe ktorého bolo posúdenie vhodnosti alebo potreby podania mimoriadneho opravného prostriedku iniciujúceho tento mimoriadny prieskum. Inštitút veľmi podobný mimoriadnemu dovolaniu upravenému v Občianskom súdnom poriadku bol predmetom skúmania a následnej kritiky EŠLP vo veci Tripon proti Rumunsku (rozsudok z roku 2008). V tomto rozhodnutí EŠLP konštatoval, že v skúmanom prípade prokurátor nekonal na základe vlastnej iniciatívy, ale konal na základe žiadosti jednej zo strán sporu. EŠLP zásah prokurátora do takéhoto súkromnoprávného súdneho konania označil za priťažujúci faktor, pretože, hoci tento štátny úradník konal na základe podnetu účastníka súdneho konania, podanie mimoriadneho dovolania bolo ponechané výlučne na voľnej úvahe prokurátora. EŠLP v danej veci preto dospel k záveru, že zrušenie dotknutého právoplatného a záväzného rozhodnutia porušilo sťažovateľovo právo na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru. Aj aktuálne rozhodnutia EŠLP z 9. júna 2015 vydané vo veciach proti Slovenskej republike (DRAFT-OVA, a. s., PSMA, s. r. o. a COMPCAR, s. r. o.) pripomínajú význam a obsah princípu rovnosti zbraní a princípu právnej istoty, s ktorými bezprostredne súvisí otázka záväznosti, nezrušiteľnosti a dôveryhodnosti právoplatných súdnych rozhodnutí, ktoré boli napadnuté z iniciatívy generálneho prokurátora vyjadrenej podaním mimoriadneho dovolania.

Uvedené závery EŠLP zohľadnilo aj plénum Ústavného súdu SR Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“). Vzhľadom na prípady nejednotnosti senátov ústavného súdu pri riešení otázky prípustnosti mimoriadneho dovolania proti rozhodnutiu súdu, ktoré už nadobudlo právoplatnosť a záväznosť, pristúpilo 18. marca 2015 k zjednoteniu rozhodovania senátov ústavného súdu a pod sp. zn. PL. z. 3/2015 prijalo zjednocujúce stanovisko, právna veta ktorého znie: „Rešpektujúc princíp právnej istoty, ktorá bola nastolená právoplatným rozhodnutím, zohľadňujúc princíp subsidiarity podľa čl. 127 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky ako i výnimočnosť mimoriadneho dovolania ako mimoriadneho opravného prostriedku podávaného generálnym prokurátorom Slovenskej republiky, je jeho prípustnosť v civilnom konaní akceptovateľná za podmienky vyčerpania všetkých zákonom dovolených riadnych, ako aj mimoriadnych opravných prostriedkov, ktoré mal účastník konania k dispozícii a ktoré mohol účinne využiť na ochranu svojich práv a oprávnených záujmov.“

Vyššie uvedené naznačuje, ako tieto súdne orgány (EŠLP a ústavný súd), oprávnené za splnenia určitých predpokladov zrušiť aj rozhodnutie najvyššieho súdu, budú rozhodovať v skutkovo a právne podobných veciach, v ktorých generálny prokurátor podá mimoriadne dovolanie napriek tomu, že mimoriadnemu dovolaniu nepredchádzalo využitie všetkých dostupných riadnych a mimoriadnych opravných prostriedkov účastníkom, ktorý podal podnet na mimoriadne dovolanie.

Doterajšia rozhodovacia prax najvyššieho súdu v obdobných prípadoch sa v zásade riadila stanoviskom Občianskoprávného kolégia najvyššieho súdu, ktoré bolo publikované v Zbierke stanovísk najvyššieho súdu a rozhodnutí súdov Slovenskej republiky (ďalej len „Zbierka“) pod č. 36/2008. Právna veta tohto stanoviska znie: „Podanie mimoriadneho dovolania generálnym prokurátorom nie je podmienené využitím riadneho opravného prostriedku účastníkom konania. Mimoriadnym dovolaním v zmysle ustanovenia § 243e O. s. p. môže generálny prokurátor napadnúť aj právoplatné rozhodnutie súdu prvého stupňa“.

Je zrejmé, že stanovisko R 36/2008 vychádza zo záverov, ktoré v súčasnosti nie sú súladné s vyššie spomenutými rozhodnutiami EŠLP a zjednocujúcim stanoviskom ústavného súdu. Podľa právneho

názoru vec prejednávajúceho senátu je tým daný vážny dôvod opätovne sa - a to aj s odstupom času a pri (zatiaľ) nezmenenej právnej úprave - vrátiť k otázke, či snaha presadiť vecnú správnosť a spravodlivosť konečného meritórneho rozhodnutia vyneseneho v občianskom súdnom konaní bez ohľadu na nezmeniteľnosť a záväznosť súdneho rozhodnutia, ktorá mala určujúci význam pri prijímaní stanoviska R 36/2008, má aj naďalej v plnom rozsahu opodstatnenie vtedy, keď sa mimoriadne dovolanie podáva v prospech účastníka, ktorý sám nevyužil všetky dostupné opravné prostriedky. V preskúmvanej veci sa senát 3 C najvyššieho súdu, ktorý koná a rozhoduje v tejto veci, odchyľuje od stanoviska R 36/2008 s vedomím, že k samotnému „prekonaniu“ tohto stanoviska môže dôjsť iba osobitným procesom predpokladaným v § 21 ods. 3 písm. a/ zákona č. 757/2004 Z. z. o súdoch a o zmene a doplnení niektorých zákonov.

Povinnosť vyčerpať prostriedok nápravy, a to aj v prípade pochybnosti o jeho účinnosti, vyplýva z ustálenej judikatúry ESLP (Van Oosterwijck proti Belgicku, rozsudok z roku 1980). Účastník konania je povinný vyčerpať všetky dostupné opravné prostriedky až po najvyššiu úroveň do takej miery, do akej je možné rozumne predpokladať, že ten - ktorý opravný prostriedok, oprávnenie podať ktorý účastník má, je (aspoň) potenciálne spôsobilý podstatne ovplyvniť rozhodnutie v merite veci. Osobný názor účastníka konania na účinnosť alebo neúčinnosť konkrétneho riadneho alebo mimoriadneho opravného prostriedku nie je významný. Právomoc vyhodnotiť, či boli využité všetky dostupné opravné prostriedky, náleží ex officio súdu, ktorý rozhoduje o tomto opravnom prostriedku.

Prípustnosť dovolania vymedzuje Občiansky súdny poriadok stanovením jednak určitých objektívnych znakov rozhodnutia [§ 238 O. s. p. (pokiaľ ide o rozsudok odvolacieho súdu) a § 239 O. s. p. (pokiaľ ide o uznesenie odvolacieho súdu)], jednak objektívnym zadefinovaním závažných procesných väd uvedených v § 237 ods. 1 O. s. p.. Vzhľadom na to, že na procesné vady konania taxatívne vymenované v § 237 ods. 1 O. s. p. je dovolací súd povinný prihliadať ex lege (viď § 242 ods. 1 O. s. p.) vždy - teda bez ohľadu na to, či boli alebo neboli v dovolaní namietané, je opodstatnený záver, že v zásade každé dovolanie podané v občianskom súdnom konaní proti rozhodnutiu odvolacieho súdu (s výnimkou exekučného konania - viď § 237 ods. 2 O. s. p.) otvára priestor pre posúdenie správnosti niektorých aspektov procesného postupu súdu, ktorý vydal dovolaním napadnuté rozhodnutie a tým zároveň dáva určité vyhliadky na úspech dovolateľa v konaní o dovolaní. Každé dovolanie je teda v tomto zmysle potenciálne spôsobilé podstatne ovplyvniť rozhodnutie v merite veci.

Postup účastníka občianskeho súdneho konania, ktorý mal v určitom prípade možnosť napadnúť rozhodnutia súdov odvolaním alebo dovolaním, uvedenú možnosť ale nevyužil, i keď tieto opravné prostriedky mali potenciál podstatne ovplyvniť rozhodnutie súdu, sa prieči zásade „vigilantibus iura scripta sunt“ zdôrazňujúcej procesnú povinnosť účastníka vyvinúť vlastnú aktivitu a iniciatívu tak, aby sám svojimi procesnými úkonmi riadne, včas a s dostatočnou starostlivosťou a predvídavosťou sledoval ochranu svojich subjektívnych práv. Pokiaľ účastník konania zostane v naznačenom smere pasívny, je (neskoršia) aktivita generálneho prokurátora vyúsťajúca do podania mimoriadneho dovolania neprípustná a nemôže mať procesné dôsledky predpokladané Občianskym súdnym poriadkom v ustanoveniach § 243e až § 243j O. s. p. Aj ústavný súd už dávnejšie konštatoval, že „ak účastník konania mohol podať dovolanie a neurobil tento procesný úkon, nemá už žiadnu možnosť dosiahnuť podnetom podanie mimoriadneho dovolania“ (viď PL. ÚS 57/99).

V danom prípade prebehlo štandardné dvojstupňové konanie, v ktorom mal navrhovateľ možnosť realizovať svoje procesné oprávnenia. Zo spisu nevyplyva, že by sám náležite chránil svoje práva a konal dostatočne predvídavo, starostlivo a obozretné. Navrhovateľ nepodal dovolanie proti rozsudku Krajského súdu v Banskej Bystrici z 13. februára 2014 sp. zn. 16 Co 587/2013.

V zmysle vyššie uvedeného výkladu najvyššieho súdu to znamená, že sám nevyužil dostupný mimoriadny opravný prostriedok, ktorý mal k dispozícii a ktorý bol potenciálne spôsobilý podstatne ovplyvniť rozhodnutie v merite veci. Vzhľadom na pasivitu samotného navrhovateľa pri včasnej ochrane jeho práv je procesne neprípustná dodatočná aktivita generálneho prokurátora, ku ktorej došlo podaním mimoriadneho dovolania podnecovaného navrhovateľom.

Z týchto dôvodov najvyšší súd odmietol mimoriadne dovolanie ako procesne neprípustné (§ 243i ods. 2 O. s. p. v spojení s ustanoveniami § 243b ods. 5 O. s. p. a § 218 ods. 1 písm. c/ O. s. p.).

Generálnemu prokurátorovi v konaní o mimoriadnom dovolaní nemôže byť uložená povinnosť nahradiť trovy konania. Povinnosť nahradiť trovy konania v konaní o mimoriadnom dovolaní má ten, kto podal podnet na podanie mimoriadneho dovolania (viď § 148a ods. 1 a 2 O. s. p.). V danom prípade dal podnet na mimoriadne dovolanie navrhovateľ. Odporcovia 1/ až 6/ v konaní o mimoriadnom dovolaní nepodali návrh na priznanie náhrady trov konania; najvyšší súd im vzhľadom na to nepriznal náhradu trov konania o mimoriadnom dovolaní (§ 243i ods. 2 O. s. p. a § 151 ods. 1 O. s. p.).

Toto rozhodnutie prijal senát Najvyššieho súdu Slovenskej republiky pomerom hlasov 3 : 0.

Poučenie:

Proti tomuto uzneseniu nie je prípustný opravný prostriedok.